

Матвієнків Світлана Миколаївна

Доцент кафедри політичних інститутів та процесів
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

кандидат політичних наук, доцент

Головчук Юрій Михайлович

аспірант кафедри політичних інститутів та процесів
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

ТРАНСФОРМАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНИХ МЕДІА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Після нападу росії на Україну регіональні медіа та сайти України стали джерелами інформації для своїх громад, намагаючись відтворити найповнішу картину подій в регіоні, країні та світі. У багатьох регіональних медіа у цей час «джинса» зникла взагалі, а увага регіональних журналістів зосередилася на офіційних джерелах та інформаційній допомозі ЗСУ, територіальній обороні, волонтерам, переселенцям. Контент про роботу місцевого бізнесу, супермаркетів, банків подається не з позицій рекламних або інших торгівельних марок, а зважаючи на суспільний інтерес. Пишуть про те, як підприємці допомагають Україні, в якому режимі працюють магазини та ін. У регіональних виданнях зафіксовано тільки поодинокі фейки, а журналісти роз'яснюють, як виявити неправдиву, маніпулятивну інформацію. Проросійської пропаганди не зафіксовано ніде. Війна не перервала роботу сайтів, але з випуском газет у деяких регіонах є проблеми. У такому випадку експерти звертаються до електронних версій, моніторять телеграм-канали, Фейсбук-сторінки цих видань. Подекуди працюють навіть ті редакції, міста яких опинилися під тимчасовою окупацією або ж нищилися російською артилерією як, наприклад, Житомир, Охтирка чи Суми. Як у фронтових, так і тиллових регіонах виникла проблема з виходом газет, але у більшості випадків видання продовжують працювати, використовуючи потенціал мережі. З початком війни переважає воєнна тематика та про життя регіонів і міст під час війни. Газети намагаються якомога повніше подавати всю ту інформацію, яка може бути критично важливою для українців. Регіональні засоби масової інформації регулярно висвітлюють високий рівень суспільно-політичної активності національних меншин, що підвищує рівень громадської свідомості, сприяє національному примиренню, порозумінню між людьми, гасить прояви побутової ксенофобії [1].

Деякі ЗМІ не обмежуються виключно регіональною тематикою, а пишуть про події в усій Україні, а також – у світі, а деякі видання

м. Одеса, 23 березня 2023 р.

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Трансформація українського суспільства в цифрову еру»

приділяють увагу медичній тематиці та соціальній сфері. Пишуть про те, як надавати першу медичну допомогу, психологічну допомогу, намагаються дбати про інтереси малозабезпечених верств громадян. Також активно висвітлюється волонтерський рух, що охопив усі регіони країни. Багато журналістів та редакцій також долучилися до допомоги ЗСУ, теробороні та біженцям, що свідчить про зростаючу відповідальність ЗМІ перед суспільством. У цей час важливим завданням стало інформування громадськості про ситуацію на фронті, про життя в зоні бойових дій, про загибель українських військових, їхні героїчні вчинки та обставини, за яких це сталося. Інформаційні сайти, як правило, працюють без збоїв, практично 24/7, надаючи оперативну та достовірну інформацію. Деякі електронні ЗМІ збільшили кількість публікацій, що свідчить про активізацію інформаційної діяльності. Незважаючи на війну, видання намагаються дотримуватися нейтральної тональності, також публікують оптимістичні тексти. У виданнях, як правило, побільшало запозиченого контенту, адже найчастіше інформацію поширюють з посиланням на офіційні джерела [2]. Дехто через великий обсяг інформації не встигав ці тексти обробляти. Майже всі видання керуються даними з офіційних джерел при висвітленні війни, друкуються офіційні зведення, заяви високопосадовців, дані Генштабу тощо. У випадку новин з регіонів здебільшого також послуговуються інформацією від ОДА чи очільників міст. Також офіційні джерела цитуються у текстах про переселенців, про ситуацію на кордонах, про розклади руху евакуаційних потягів [2].

Під час російсько-української війни найбільше порушуються регіональними ЗМІ баланс думок, повнота, достовірність та відокремлення фактів від коментарів. Найкраще журналісти дотримуються стандартів доступності та відсутності мови ворожнечі. Топ-темами регіональних друкованих ЗМІ є: категорія «інше» – 31,2% (реклама, оголошення, поради, привітання тощо) та життя місцевої громади – 14,4%. Для інтернет-видань на першому місці був кримінал (16,2%) та життя місцевої громади (14,4%). За часів загострення на україно-російському кордоні деякі видання взагалі майже не згадували про цю тему, зокрема газети Донеччини та Луганщини. На деяких ресурсах (особливо в мережевих ЗМІ) значно зросла увага до російської агресії та міжнародних новин. Щодо жанрів – у газетах переважають інформаційні повідомлення, бракує журналістських розслідувань, також низка регіональних видань взагалі не містить аналітики [2].

Регіональні ЗМІ формують образ Малої Вітчизни та інтегрують місцеву громаду у загальнонаціональну структуру, зберігають культурну, історичну самобутність регіону, протистоять культурній глобалізації та утверджують єдині для усієї держави та нації

цінності; сприяють розвитку демократії та зближують громаду з владою. Без регіональних ЗМІ неможливо вирішення найрізноманітніших проблем, вони є органічною частиною сучасного українського суспільства. ЗМІ є найвпливовішим суб'єктом політики, оскільки формують громадську думку і організовують суспільну поведінку.

Регіональні медіа України, які до 24 лютого 2022 року мали цілу низку проблем із редакційною незалежністю, кадрами, технічним забезпеченням, змогли гідно відповісти на воєнну агресію з боку росії. Незважаючи на складні умови, на початок війни, журналісти більшості видань продовжили працювати. Особливо це стосується інтернет-журналістів, які в деяких регіонах навіть збільшили кількість повідомлень на стрічці, щоб читачі отримували якомога повну картину подій. Газетярі лише частково припинили роботу, більшість продовжила інформувати своїх читачів через соціальні мережі або ж через власні сайти [2]. Видання допомагають читачам подолати панічні настрої, здебільшого надають перевірену інформацію, вчать боротися з фейками. Щодо тематичного розмаїття, то окрім офіційних повідомлень, регіональні журналісти відслідковують і життя своїх регіонів: роботу волонтерів, забезпечення тероборони, допомогу біженцям тощо. Звісно, власних матеріалів у виданнях небагато, але все ж є і такі ЗМІ, які роблять репортажі з місця подій. Моніторинг висвітлення російського вторгнення, а також рішучого опору українців, показав, що регіональні медіа України виявилися надзвичайно стійкими і готовими дбати як про інтереси держави, так і про інтереси власних читачів. Регіональні медіа, безперечно, роблять власний, доволі вагомий внесок у перемогу України над окупантами [2].

Список використаної літератури

1. Matviienkiv, S., & Shmalenko, I. (2022). Mass media of national minorities as a means of national reconciliation in society. *Studia Europaea Gnesnensia*, (24), 29–48. <https://doi.org/10.14746/seg.2022.24.2>
2. Регіональні медіа України у протистоянні з повномасштабною російською агресією. URL: <https://idpo.org.ua/tag/regionalni-zmi> (дата звернення: 15.03.2023)